

Lesopzet Opstellen leerdoelen en succescriteria 'Een goede alinea' *door middel van het schrijven van een brief aan een groep-8-leerling*

Leerjaar: 2hv

Leerdoelen voor deze les:

- Leerling analyseert, begrijpt en formuleert welke succescriteria belangrijk zijn bij het schrijven van een goede alinea in een brief
- Leerling kan aan de hand van opgestelde succescriteria verbetervoorstellen doen voor het herschrijven van alinea's in een brief

Leerlingproduct:

Een brief van 200-300 woorden aan een leerling in groep 8 over een onderwerp naar keuze. Deze brief laten schrijven in de voorafgaande les, zonder specifieke criteria.

Korte toelichting: denk aan het publiek waarvoor je schrijft, zorg ervoor dat je brief goed leesbaar is dus denk aan de opbouw van je brief, het taalgebruik, de spelling en interpunctie.

Strategie formatieve evaluatie:

- Formuleren leerdoelen en succescriteria – in dit geval het schrijven van een brief die betekenisvolle alinea's bevat.
- Realiseren van effectieve discussies, taken en activiteiten die bewijs voor leren leveren.

Techniek formatieve evaluatie:

Succescriteria formuleren door middel van 'ranking': op beargumenteerde volgorde leggen van brieven via Padlet, als bewijs voor leren.

Lesopzet globaal:

- Leerlingen gaan aan de slag met hun in de vorige les geschreven en digitaal ingeleverde brieven.
- Per groepje van 3 leerlingen ontvangen ze drie brieven die ze moeten analyseren:
 - Ronde 1: welke is globaal het beste en waarom?
Doel: leerlingen lezen de brieven nu door, maken kennis met de onderwerpen, gaan met elkaar in discussie.
 - Ronde 2: brieven op volgorde leggen op basis van alinea-indeling

Hulpmiddelen:

- Programma Padlet: per groepje 1 laptop en een leerling post voor beide ronden de beste brief/volgorde + argumentatie.
- 3 door de docent geselecteerde brieven die verschillen in kwaliteit ten opzichte van succescriteria die centraal staan. In dit geval criteria die betrekking hebben op alinea-opbouw.

Beschrijving les:

Eerste ronde

De les begint met het in groepjes van 3 indelen van de leerlingen. De leerlingen krijgen een pakketje van drie brieven van de docent met als opdracht:

- kennis maken met de drie verschillende brieven en die individueel door te lezen
- zonder criteria of op bepaalde tekstkenmerken gestuurd te worden de beste brief te selecteren + argumenten waarom, in overleg binnen het groepje
- 1 leerling het bericht te posten op Padlet: de groepskeuze + argumentatie

Klassikale bespreking waarin docent nagaat welke brief het meeste is gekozen als beste brief en vraagt naar onderbouwing, waarbij doorvragen en het concreet maken wat de leerling precies bedoelt centraal staat. Van algemene benoemingen zoals 'duidelijk geschreven' leren leerlingen weinig. Wat maakt het precies duidelijk?

Tweede ronde

Leerlingen halen hun kennis op over alinea's op: waaruit bestaat een alinea (hoeveel zinnen, onderwerpen), waar staat kernzin + wat is een kernzin, wat is voordeel van goede alinea's (leerlingen noemen: *je kunt goed dingen opzoeken, het is overzichtelijk, kernzin geeft samenvatting*). Daarna analyseren de leerlingen de brieven nogmaals, maken een gezamenlijke, beredeneerde volgorde op kwaliteit van alinea-indeling en –inhouden. Een leerling legt op padlet de volgorde van de brieven en argumentatie vast. In een klassikaal gesprek:

- bespreekt de docent welke brief beste is volgens de meeste groepjes;
- geeft 1 of 2 groepjes de beurt die deze kozen, laat juist niet degene die de laptop heeft het woord doen maar een ander uit de groep;
- vraagt naar het waarom en vraagt door op 1 aspect, laat het groepje een voorbeeld uit de brief voorlezen;
- betreft de klas erbij door een andere leerling uit een ander groepje een succescriteria (dus: ...) te formuleren;
- schrijft criteria op het bord + benadrukt belang van samen opstellen doelen en criteria;
- geeft volgende groepje het woord die ook voor deze brief gekozen had, voor het formuleren van het volgende criterium;
- ga na aantal criteria ook in bij een groepje waarom ze juist een brief als slechtste hadden gekozen. En destilleer daaruit een criterium die juist het tegenovergestelde aangeeft. Bijvoorbeeld: de brief had wel 10 alinea's die allemaal uit 1 zin bestonden. Dus:...

Laatste onderdeel les

Docent vat de criteria samen en post deze op het portal/Padlet of mailt ze de leerlingen. Leerlingen krijgen als huiswerk op basis van de opgestelde criteria 3 verbeterpunten voor de brief van hun buurman te formuleren onder de brief (peerfeedback vinden leerlingen vaak makkelijker dan zelffeedback). Leerlingen sturen net als hun eerste versie deze feedback aan elkaar maar ook aan docent.

Mogelijkheden volgende les

Bespreken van geformuleerde criteria + feedback op elkaars brieven + lees betreffende brieven voor en bespreek de feedback. Laat leerlingen begeleid verbetervoorstellen doen. Daarna aan de slag met hun eigen brief.

Waarom deze aanpak:

- Leerlingen vinden het leuk om andermans brieven + op Padlet elkaars berichten te lezen;
- Leerlingen krijgen inzicht in hun eigen leerproces: ze zijn actief betrokken bij het formuleren van succescriteria. Belangrijk dat de docent dit expliciet benoemt: waarom ze de brieven analyseren, criteria samen opstellen.
- Leerlingen praten over de inhoud en de vorm van de brief. Interactie wordt gestimuleerd door selecteren, in volgorde leggen, consensus bereiken en samen een bericht formuleren. Leerlingen werken ook samen, doordat een persoon de laptop gebruikt, de anderen laten laptop in hun tas. Zo wordt samenwerken, samen formuleren gestimuleerd. Docent moet hierbij actief begeleiden en stimuleren door langs de groepjes te lopen, vragen te stellen.
- Leerlingen leren concreet onder woorden brengen waarom ze een brief (minder) goed vinden en dus kritisch kijken naar en reflecteren op de schrijfstijl of inhoud van de brief.

Aandacht voor:

- Laat leerlingen altijd volledige schrijfp opdrachten maken dus geen zinnen oefeningen waarbij zinnen met verbindingswoorden verbonden moeten worden, maar een hele tekst geschreven moet worden. Focus bij bespreking, analyse en revisie vervolgens op 1 of 2 aspecten.
- Neem niet teveel aspecten tegelijk: zowel leerdoelen en succescriteria bij afstemming doel als samenhang is teveel.
- Begeleiding en coaching, doorvragen en kritisch laten nadenken, reflecteren en concreet onder woorden brengen van de goede en zwakke punten in de brieven. Globale formuleringen hebben geen effect op het leren. Specifiek, concreet en aanwijsbaar door voorbeelden in de tekst te laten noemen. Bijv. Dit vind ik goede alinea's want elke alinea beschrijft 1 onderwerp. Kijk maar in alinea 2 gaat het over x, in alinea 3 over y en in alinea 4 over z. Docent stimuleert zulke analyses en vult aan.
- Concreet formuleren en opschrijven van succescriteria op het bord, zodat leerlingen weten wat de succescriteria zijn en ze die kunnen gebruiken bij het analyseren van andere brieven, bij het verbeteren van eigen werk en voor de beoordeling. Anders is de stap naar het reviseren van eigen werk te groot.

